

Dr hab. Marietta Janowicz-Lomott, prof. SGH

Warszawa 5 września 2022 r.

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Mgr Sergiusza Lenhardta

**Pod tytułem „Analiza orzecznictwa sądowego jako instrument zarządzania
underwritingiem w gwarancjach ubezpieczeniowych”
przygotowanej na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu
pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Jacka Lisowskiego (promotor)
i dr Aleksandry Hęcki-Sadowskiej (promotorka pomocnicza)**

1. Podstawa opracowania recenzji i syntetyczna ocena

Podstawą formalną recenzji jest pismo z dnia 24 czerwca 2022 roku Przewodniczącej Rady Awansów Naukowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu Pani prof. dr hab. Barbary Jankowskiej w sprawie zwrócenia się do mnie z prośbą o ocenę rozprawy doktorskiej mgr Sergiusza Lenhardta (zgodnie z uchwałą z 10 czerwca 2022 roku Rady Awansów Naukowych).

Jak wynika z przesłanej mi dokumentacji przewod doktorski mgr Sergiusza Lenhardta został wszczęty na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003r. roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, postępowaniu habilitacyjnym oraz postępowaniu o nadanie tytułu profesora. Art. 13.1. ustawy zakłada, że: „*Rozprawa doktorska (...) powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego (...) oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej (...) oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej (...)*” (Dz.U. 2017 poz. 1789 t.j.). Te trzy elementy określone przez Ustawę należy zatem przyjąć jako kryteria oceny recenzowanej rozprawy doktorskiej.

Po zapoznaniu się z dysertacją jednoznacznie stwierdzam, iż opiniowana praca spełnia ustawowe kryteria oceny rozprawy doktorskiej. Ma charakter wartościowej pracy naukowej której charakter, problem, jego uzasadnienie i sposób rozwiązania odpowiadają kryteriom oceny rozprawy doktorskiej. Jest pracą oryginalną i co istotne opartą o zasady i standardy rygoru metodycznego. W moim przekonaniu praca zasługuje na ocenę pozytywną. Uzasadnienie opinii przedstawiam w dalszej części recenzji.

2. Uwagi ogólne

Recenzowana rozprawa doktorska liczy 253 strony i składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia, bibliografii, spisów tabel i rysunków oraz załączników zawierających trzy wzorce ankiet użytych przez Autora w badaniach (pilotażowym, pogłębionym wywiadzie indywidualnym i badaniu ankietowym). W dysertacji zamieszczono 6 tabel i 9 rysunków (włączając w to schemat logicznego układu pracy ze Wstępu). W bibliografii wykazano wykorzystanie łącznie 414 pozycji w tym 193 to pozycje zwarte i artykuły, 43 akty prawne (w tym odwołano się m.in. do regulacji austriackich, niemieckich, francuskich, brytyjskich i szwajcarskich) oraz 47 innych źródeł. Ze względu na tematykę pracy Autor przywołał w pracy aż 131 postanowienia, uchwał i wyroków: Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, sądów administracyjnych i apelacyjnych oraz Krajowej Izby Odwoławczej.

Podstawowym obszarem zainteresowań naukowych Autora jest szeroko rozumiany obszar gwarancji ubezpieczeniowych, ze szczególnym uwzględnieniem procesów zachodzących w zakładzie ubezpieczeń, które mają wpływ na udzielanie gwarancji przez ubezpieczyciela. Warto podkreślić bardzo wyraźny interdyscyplinarny charakter pracy – łączy ona w sobie elementy prawa, zarządzania oraz ekonomii i finansów. Recenzowana rozprawa doktorska ma charakter zarówno teoretyczny, jak i praktyczny w zakresie funkcjonowania gwarancji ubezpieczeniowych, a przede wszystkim underwritingu rozumianego jako ocena i klasyfikacja ryzyka gwarancji ubezpieczeniowych.

3. Wybór problemu badawczego

Gwarancje są obecne w wielu przedsięwzięciach gospodarczych ponieważ są bardzo silnym i dość tanim instrumentem zabezpieczenia wiarygodności. Ze względu na stabilność podmiotu gwarantującego, jakim są zakłady ubezpieczeń gwarancje ubezpieczeniowe są chętnie akceptowane przez wierzycieli. Wąski zakres regulacji ustawowych powoduje, iż z jednej strony kształtowanie stosunku gwarantowania jest niezwykle elastyczne, ale z drugiej strony powoduje szereg problemów rozwiązywanych niejednokrotnie na drodze sądowej. Ten drugi aspekt powoduje, iż linie orzecznicze stają się istotnym elementem wpływającym na faktyczny kształt gwarancji ubezpieczeniowych. W efekcie znajomość orzecznictwa wydaje się ważna dla każdej ze stron stosunku gwarantowania. W przypadku zakładu ubezpieczeń - gwaranta - analiza orzecznictwa wskazywać może na zagrożenia wynikające ze stosunku gwarantowania, co w efekcie wpływać powinno na decyzję o wydaniu gwarancji jak i ostateczny kształt zarówno umowy gwarancji jak i zawartość samej gwarancji (w kontekście oceny skutków zgłaszanych przez beneficjenta roszczeń).

Jednocześnie należy podkreślić, iż Autor wskazuje także wyraźnie na inny problem polegający na braku jednolitego orzecznictwa. W tym aspekcie analiza orzecznictwa i identyfikacja tych rozbieżności jest o tyle istotna gdyż pozwala na identyfikację potencjalnych obszarów problemowych i ich ewentualne unikanie.

W związku z tym sformułowany przez Autora problem badawczy (właściwie pytanie badawcze):

„Czy analiza orzecznictwa sądowego może stanowić instrument zarządzania underwritingiem w gwarancjach ubezpieczeniowych?”

należy uznać za poprawnie sformułowany i co więcej niezwykle istotny dla działalności ubezpieczycieli. Jest on ważny ze względu na wspomniane przeze mnie wcześniej problemy związane z relacją gwarantowania. Staje się on jeszcze istotniejszy w momencie kiedy spojrzymy nań w szerszym kontekście zarządzania zakładem ubezpieczeń w warunkach ryzyka i wpływu risk management na wymagania kapitałowe wynikające z systemu oceny wypłacalności (Solvency II). Podjęte zagadnienie jest zatem istotne nie tylko z punktu widzenia teorii, ale co równie ważne, ma także olbrzymie znaczenie dla praktyki.

Na wyróżnienie zasługuje oryginalność podjętej tematyki badawczej. Problematyka underwritingu i zarządzania underwritingiem jest niezwykle rzadko poruszana w literaturze przedmiotu, a tym bardziej problem zarządzania underwritingiem w gwarancjach ubezpieczeniowych. Pod tym względem praca jest jedyną znaną mi pozycją w literaturze polskojęzycznej. Wykorzystanie zaś analizy orzeczeń jako instrumentu zarządzania underwritingiem w gwarancjach pozwala na uznanie tej pracy za dzieło oryginalne także w ujęciu międzynarodowym. Autor uzasadnia lukę w tym zakresie „niszowością danego tematu”. Moim zdaniem wynika ona jednak bardziej ze stopnia trudności tej problematyki i konieczności połączenia wiedzy prawniczej, ekonomicznej i znajomości techniki zarządzania zakładem ubezpieczeń. Tą zaś wiedzą w sposób należyty wykazał się Doktorant.

Konkludując zatem wybór tematyki pracy należy uznać za trafny, a podejmowana przez Autora tematyka badawcza jest nowatorska, interesująca i ważna zarówno z naukowego jak i praktycznego punktu widzenia. Ponadto w dysertacji Autor w sposób poprawny merytorycznie i logicznie przeprowadził wywód uzasadniający wybór przedmiotu badania.

4. Cel, hipotezy i metody badawcze

Sformułowanie celów i hipotezy badawczej jest logiczne, przejrzyste i świadczy o dobrym przygotowaniu Autora do prowadzenia badań naukowych.

Głównym celem rozprawy jest: *„dokonanie analizy orzecznictwa sądowego dotyczącego gwarancji ubezpieczeniowych oraz określenie przydatności jej wykorzystania w zarządzaniu underwritingiem w zakładzie ubezpieczeń.”*

Tak sformułowany cel został rozpisany na 4 cele szczegółowe:

1. Przedstawienie statusu prawnego gwarancji ubezpieczeniowych;
2. Zdefiniowanie pojęcia zarządzania underwritingiem w gwarancjach ubezpieczeniowych i sklasyfikowania instrumentów jemu służących;
3. Określenie instrumentów służących zachowaniu jednolitości orzecznictwa sądowego w zakresie gwarancji ubezpieczeniowych;

4. Rozpoznanie kategorii informacji dostarczanych przez polskie orzecznictwo sądowe na potrzeby underwritingu w gwarancjach ubezpieczeniowych.

Cele szczegółowe odnoszą się zarówno do tworzenia teoretycznego kontekstu uzasadnienia problemu badań, jak i jego empirycznej weryfikacji.

W rozprawie przyjęto następującą hipotezę badawczą:

„Analiza orzecznictwa sądowego dostarcza informacji istotnych do zarządzania underwritingiem w gwarancjach ubezpieczeniowych.”

Hipoteza jest nietrywialna i możliwa do weryfikacji na podstawie wybranych przez Autora metod.

Metody badawcze są właściwie dobrane i wykorzystane. W części teoretycznej pracy (rozdziały I-III) Autor wykorzystuje głównie analizę i opis dostępnej literatury przedmiotu. Jest to w przeważającej części literatura obcojęzyczna. Uzupełnieniem pozycji zwartych są akty prawne oraz regulacje międzynarodowych instytucji pozarządowych.

W części empirycznej pracy Autor przeprowadził analizę jakościową kilkuset orzeczeń sądowych (Sądu Najwyższego, NSA, sądów apelacyjnych i Krajowej Izby Odwoławczej) odnoszących się do gwarancji ubezpieczeniowych. Wydaje się, że ciekawych informacji mogłaby również dostarczyć analiza orzeczeń sądów niższej instancji, trudno jednak nie zgodzić się z Autorem iż mają one najczęściej niższą doniosłość, a ich analiza przekroczyłaby zapewne możliwości jednego doktoranta. Pewne moje wątpliwości budzi jedynie wyłączenie z analizy decyzji sądowych nie posiadających uzasadnienia. Jaka była w tym motywacja Autora? Czy nie dostarczyłyby one wartościowych wniosków mimo braku uzasadnienia?

W pracy autor aż trzykrotnie przeprowadził badanie ankietowe.

Pierwsze z nich – badanie pilotażowe przeprowadzone na osobach odpowiedzialnych za underwriting w gwarancjach ubezpieczeniowych – poprzedzało realizację dysertacji. Ułatwiło ono Autorowi sformułowanie problemu badawczego, ale co moim zdaniem niezwykle istotne (a czego Autor nie wskazuje w swoich rozważaniach) zwiększyło wartość aplikacyjną pracy, a w efekcie wpłynęło na podwyższenie jej wartości.

Drugie badanie – pogłębiony wywiad indywidualny z dyrektorami departamentów odpowiedzialnych za gwarancje ubezpieczeniowe – miał bezsprzecznie korzystny wpływ na teoretyczną część dysertacji szczególnie w zakresie definiowania zarządzania underwritingiem w gwarancjach, identyfikacji etapów tego zarządzania oraz wskazania instrumentów zarządzania underwritingiem.

Ostatnie badanie, to tak naprawdę weryfikacja aplikacyjnej przydatności badań Autora (na próbie złożonej z dyrektorów odpowiedzialnych za underwriting w gwarancjach ubezpieczeniowych). I tu warto podkreślić, iż także w badaniu ankietowym potwierdzona została hipoteza postawiona w dysertacji.

Poza wysoko ocenioną przez mnie jakością i przydatnością badań ankietowych warta podkreślenia jest też skuteczność Doktoranta (wsparta zapewne przez Promotorów). W każdym z 3 przypadków badane były osoby z zakładów ubezpieczeń, które reprezentowały 70-80% rynku mierzonego składką przypisaną brutto. Dodatkowo były to osoby na stanowiskach menedżerskich.

Z autopsji wiem, iż prowadzenie takich badań nie jest łatwe, tym bardziej Doktorant zasługuje tu na wyróżnienie.

Dobór wykorzystanych przez Autora metod uważam za trafny i adekwatny do charakteru problemu, przyjętych celów i hipotezy.

W mojej ocenie spełnione zostały ustawowe warunki „*umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej*” oraz „*oryginalnego rozwiązania problemu naukowego*”

5. **Struktura rozprawy**

Struktura recenzowanej rozprawy doktorskiej jest poprawna i podporządkowana przyjętym celom badawczym oraz zastosowanym metodom ich realizacji i weryfikacji postawionej hipotezy badawczej. Część teoretyczna rozprawy (rozdziały I-III) tworzy grunt dla badań empirycznych, opisanych w rozdziale IV.

Wstęp ma charakter wprowadzenia w tematykę pracy. Prezentuje cele rozprawy, przyjętą hipotezę oraz przesłanki zainteresowania tematem. Autor w sposób ogólny przedstawia w nim strukturę pracy oraz metodykę i zakres zrealizowanych badań empirycznych. Konstrukcja i zakres informacji we wstępie jest właściwa. Może brakuje nieco wyraźniejszego zaznaczenia luki badawczej, choć oczywiście informacje na jej temat pojawiają się w tekście. Na wyróżnienie zasługuje przygotowany bardzo starannie (zarówno pod względem merytorycznym jak i graficznym) schemat prezentujący logiczny układ pracy.

Autor słusznie rozpoczął rozważania od problematyki gwarancji ubezpieczeniowych i ich umocowania prawnego. Rozdział pierwszy przybliżył pojęcie oraz klasyfikację gwarancji ubezpieczeniowych. Należy podkreślić, iż Autor charakteryzując relację gwarantowania akcentuje także jej sens ekonomiczny, który bywa pomijany w wielu opracowaniach z tej tematyki. Już tym rozdziale można zaobserwować wagę orzecznictwa sądowego, które wykorzystane zostało do stworzenia charakterystyki gwarancji oraz opisanie jej konstrukcji. W rozdziale tym Autor zaprezentował krajowe oraz międzynarodowe przepisy prawne oraz prace Międzynarodowej Izby Handlowej regulujące zagadnienia dotyczące gwarancji ubezpieczeniowych. Autor wyraźnie zaakcentował, odmienną prawną umów ubezpieczenia i gwarancji ubezpieczeniowych co zresztą wpłynęło na logikę drugiego rozdziału i uzasadnia rozróżnienie underwritingu w ubezpieczeniach majątkowych i w gwarancjach ubezpieczeniowych.

Rozdział II poświęcony został problematyce underwritingu w gwarancjach ubezpieczeniowych. W początkowej części tego rozdziału (zaraz po prezentacji metodyki badania pilotażowego) Autor akcentuje wynikającą ze swoistości gwarancji ubezpieczeniowych specyfikę działalności zakładu-gwaranta w porównaniu do tradycyjnego ubezpieczyciela. Identyfikuje poprawnie, na podstawie literatury przedmiotu, specyficzne elementy wpływające na poziom ryzyka gwaranta. W kolejnym kroku Autor prezentuje definicje i klasyfikacje ryzyka, skupiając się przede wszystkim na klasycznym rozumieniu ryzyka. Ze względu na to, iż analizowane jest ono w dalszej części jako ryzyko związane z działalnością zakładu ubezpieczeń (zarówno ubezpieczeniowe, jak i ubezpieczyciela) zawężenie takie jest poprawne. Wprawdzie w jednym

z miejsc Autor odwołuje się także do koncepcji konstruktywistycznej ryzyka (J. Michalaka), właściwszej moim zdaniem dla strony popytowej (ubezpieczającego) niż zakładu ubezpieczeń, jednak można wybaczyć doktorantowi taką dygresję, zwłaszcza, iż koncepcja ta właściwa jest dla tzw. „poznańskiej szkoły ryzyka” (jak określa ją w swoich opracowaniach m.in. prof. T. Szumlicz). Od definiowania pojęcia „ryzyko” Autor poprawnie przechodzi do zarządzania ryzykiem w działalności zakładu ubezpieczeń (dla reprezentowanej przez mnie „szkoły warszawskiej” właściwsze jest tu określenie zarządzanie zakładem ubezpieczeń w warunkach ryzyka) wskazując także na odrębności tego zarządzania w działalności gwaranta.

Kolejny element tego rozdziału dotyczy rozważań na temat underwritingu w ubezpieczeniach majątkowych i na tym tle w gwarancjach ubezpieczeniowych. Jak słusznie zauważa Autor działalność ubezpieczeniowa nie mogłaby istnieć bez zdolności do oceny i akceptacji ryzyka. I tak jak w przypadku ubezpieczeń majątkowych zadaniem underwritera nie jest wyłącznie wybór ryzyk bezszkodowych, a dbałość o to portfel ubezpieczeń, tak aby przyszedł przebieg szkód w portfelu był jak najbliższy do przebiegowi na podstawie którego skonstruowano stawki taryfowe, tak w przypadku relacji gwarantowania celem jest przeprowadzenie takiej oceny ryzyka, która pozwoli na osiągnięcie „zerowej” szkodowości. Jak słusznie wskazuje tu Autor powyższa zasada powinna być zachowana po uwzględnieniu ustanowionych zabezpieczeń wierzytelności. Stąd m.in. swoistość pracy underwritera w gwarancjach, która to zbliżona jest bardziej do pracy analityka kredytowego i prawnika łącznie. Autor przybliży następnie etapy procesu underwritingu, szczegółowo analizując etap oceny ryzyka, wskazując na znaczenie różnych informacji w tym procesie. W kolejnym etapie Autor wprowadza pojęcie zarządzania underwritingiem oraz przedstawia instrumenty zarządzania underwritingiem w gwarancjach ubezpieczeniowych.

W obu tych rozdziałach teoretycznych, Autor wykazał się ponadprzeciętną wiedzą na temat gwarancji ubezpieczeniowych i underwritingu w ubezpieczeniach wypełniając z powodzeniem ostatnie kryterium ustawowe.

Znaczna część rozdziału trzeciego zawiera charakterystykę polskiego sądownictwa, w tym quasi-prawotwórczej działalności sądownictwa w Polsce. W pracy z zakresu prawa można by ją zapewne pominąć, ale dla ekonomisty stanowi cenne wprowadzenie do prezentacji roli orzecznictwa sądowego w gwarancjach ubezpieczeniowych oraz umocowanie teoretyczne dla analizy przeprowadzonej w rozdziale czwartym.

W części empirycznej (rozdziale IV) można wyraźnie wyróżnić jego cztery najistotniejsze elementy:

- wstęp metodologiczny do badania,
- analizę orzecznictwa, w której Autor zaprezentował najważniejsze tezy wybranych orzeczeń,
- wnioski z tej analizy – w podziale na 5 obszarów obejmujących stosunek zapłaty, stosunek pokrycia, kwestie podatkowe, wadium i pozostałe problemy,
- najważniejszy element tego rozdziału, czyli ocenę przydatności analizy w zarządzaniu underwritingiem.

Autor, po przebadaniu niemal 200 orzeczeń wskazał, że część z nich tworzy wartość dodaną nie tylko dla zakładów ubezpieczeń, ale także dla beneficjentów lub zleceniodawców gwarancji (np. orzeczenia dotyczące kwestii podatkowych). Doktorant poprawnie wskazuje w podsumowaniu przydatność dokonanej analizy także dla innych niż underwriting czynności ubezpieczeniowych (np. likwidacji szkód).

Analiza orzeczeń i ocena ich przydatności potwierdza jednoznacznie, iż informacje z nich pochodzące są istotne z punktu widzenia underwritingu, gdyż wpływają na całokształt ryzyka związanego z udzielaniem gwarancji. Umożliwiają zidentyfikowanie zdarzeń, które stanowią źródło ryzyka, zatem istotne jest odpowiednie zarządzanie nim na etapie postępowania prekwalfikacyjnego. Wnioski Doktoranta potwierdza także badanie ankietowe. W tej części pracy, brakuje mi jedynie odniesienia się Autora do ryzyka całego zakładu ubezpieczeń i ewentualnego wpływu tych działań na ocenę ryzyka ubezpieczyciela.

Poprawnie skonstruowane zakończenie zawiera wnioski z badań, wyniki weryfikacji hipotezy badawczej oraz wkład Autora w naukę i możliwości zastosowania badań w praktyce rynkowej.

Oceniając poszczególne elementy recenzowanej rozprawy (od wstępu, poprzez poszczególne rozdziały) uważam, że Autor w sposób logiczny i przejrzysty omówił i uzasadnił celowość oraz kolejność poszczególnych etapów przeprowadzonych badań teoretycznych i empirycznych. Oceniając zawartość zakończenia uważam, że Autor w sposób poprawny przedstawił wyniki przeprowadzonych badań teoretycznych i empirycznych. Zostały one omówione we właściwy sposób i pozwalają stwierdzić, że sformułowana hipoteza badawcza została zweryfikowana.

6. Uwagi szczegółowe dotyczące tekstu rozprawy

Na pochwałę zasługuje bardzo wysoka jakość edytorskiej strony rozprawy.

Jedyną uwagą szczegółową jest sposób prezentacji wniosków z analizy badań orzecznictwa w rozdziale IV. Zostały one prawidłowo pogrupowane (na 5 wspomnianych wyżej grup) i logicznie opisane. Jednak umieszczenie w tekście (w obrębie poszczególnych grup) tabel lub schematów uprościłoby Autorowi ich ostateczne uporządkowanie, a czytelnikowi (w tym recenzentce) ułatwiło odbiór tekstu.

7. Pytania do Doktoranta

1. W jaki sposób, Pana zdaniem, zastosowanie analizy orzecznictwa w zarządzaniu underwritingiem gwaranta wpłynie na ryzyko zakładu ubezpieczeń i w jakich obszarach, oraz w jaki sposób wpłynie to na zarządzanie ryzykiem zakładu – gwaranta w kontekście wymogów Solvency II?
2. Jakie widzi Pan szanse i zagrożenia dla underwritingu w gwarancjach ubezpieczeniowych i zarządzaniu nim w kontekście zastosowania nowych technologii w działalności operacyjnej zakładów ubezpieczeń? Jak na tym tle wykorzystać można Pana badania?

Proszę także o wyjaśnienie moich wątpliwości dotyczących wyłączenie z analizy decyzji sądowych nie posiadających uzasadnienia, które opisałam w punkcie 4 recenzji.

8. **Wniosek końcowy**

Pan mgr. Sergiusz Lenhardt:

1. prawidłowo dokonał analizy orzecznictwa sądowego i określił przydatność informacji tam zawartych dla zarządzania underwritingiem w gwarancjach ubezpieczeniowych, co jest równocześnie z realizacją celu głównego pracy,

2. w sposób usystematyzowany, wszechstronny i kompleksowy podszedł do problematyki zarówno gwarancji ubezpieczeniowych, jak i zagadnień związanych z underwritingiem w gwarancjach ubezpieczeniowych i zarządzania tym procesem ,

3. rzetelnie przeprowadził badania teoretyczne i empiryczne oraz wykazał się zdolnością do przeprowadzania analizy, syntetyzowania pozyskanych informacji oraz precyzyjnego formułowania wniosków,

4. wykazał się również umiejętnością wyboru i wykorzystania adekwatnych pozycji bibliograficznych (z dużym udziałem publikacji w języku angielskim) oraz erudycją i staranną korektą autorską

5. w przedstawionych badaniach pojawiły się koncepcje, które mają silne właściwości aplikacyjne.

Reasumując, uważam, że rozprawa doktorska mgr Sergiusza Lenhardta pt. „Analiza orzecznictwa sądowego jako instrument zarządzania underwritingiem w gwarancjach ubezpieczeniowych” odpowiada merytorycznym i formalnym wymogom stawianym rozprawom doktorskim, określonym w ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki i wnoszę o jej przyjęcie oraz dopuszczenie do publicznej obrony.

Monetta Janowska-Romott